

Metsäsektorin suhdannetiedote 2011

30.05.2011

Maailmankaupan kasvu ja Suomen metsäteollisuuden keskeisten vientialueiden elpyminen taloustaantumasta lisäävät metsäteollisuuden vientiä ja tuotantoa vuonna 2011. Keskeisimmät epävarmuudet vientialueiden talouskehityksille liittyvät inflaation kiihtymiseen, korkojen nousuun sekä Eurooppaa edelleen vaivaavaan velkakriisiin. Myös Japanin maanjäristyksen ja sen jälkivaikutusten tuhojen korjaamisen aikataulu ei ole vielä tiedossa.

Sahatavaramarkkinoilla suhdannetilanteen odotetaan paranevan loppuvuotta kohden. Puutuoteteollisuuden tuotteiden kysyntää Länsi-Euroopassa on pitänyt yllä erityisesti korjausrakentamisen kasvu, mutta kaupan elpyminen on nostanut kysyntää myös pakkausteollisuudessa ja kuljetuksissa käytettävissä puutuotteissa. Asuntojen uudisrakentaminen on alkanut kasvaa etenkin Saksassa ja Ranskassa. Suomessa omakotirakentamisen lisääntyminen nostaa tänä vuonna sahatavaran kotimaista kulutusta arviolta 5–6 prosenttia. Aasiassa sahatavaran kysynnän arvioidaan kasvavan loppuvuoden aikana Japanin jälleenrakentamisen käynnistyessä ja Kiinan kovan kysynnän vuoksi. Kysynnän vähitellen elpyessä Suomen vientimarkkinoilla sekä havusahatavaran kokonaisvientimäärän että viennin keskihinnan ennakoidaan nousevan 4 prosenttia viime vuoteen verrattuna. Viennin ja kotimaisen kulutuksen kasvun ennakoidaan nostavan havusahatavaran tuotantoa Suomessa 5 prosenttia 9,9 miljoonaan kuutiometriin vuonna 2011. Vanerin markkinatilanteeseen maailmalla vaikuttaa Japanin kysynnän kasvu, joka on jo johtanut hintojen nousuun. Suomessa viennin ja tuotannon arvioidaan nousevan noin 7 prosenttia viime vuodesta viennin keskihinnan noustessa suunnilleen saman verran.

Massa- ja paperiteollisuuden tuotteiden maailmanmarkkinakysynnän suurin kasvu kohdentui viime vuodelle.

Vuonna 2011 kapasiteetin käyttöasteet pysyvät korkeina, mutta tuotannon ja viennin kasvu on viime vuotta hitaampaa. Paperin tuotanto ja vienti kasvavat tänä vuonna 3 prosenttia. Sen sijaan kartonkiteollisuudessa tuotannon ja viennin kasvu on suurempaa, noin 6 prosenttia. Pakkausteollisuuden hyvän kysynnän ansiosta Suomen kartongin tuotantomäärä nousee tänä vuonna huippuvuoden 2007 tasolle. Paperin kysynnän kasvu vientimarkkinoilla nostaa myös hintoja, jolloin Suomen paperin viennin koko vuoden keskihinnan ennakoidaan nousevan noin 5 prosenttia viime vuodesta ja kartongin keskihinnan hieman enemmän. Sellun maailmanmarkkinakysynnän pysyessä hyvänä myös hintataso säilynee korkealla. Suomen markkinasellun viennin ennustetaan pysyvän viimevuotisella korkealla tasolla.

Tänä vuonna markkinahakkuiksi ennustetaan 52 miljoonaa kuutiometriä kuten viime vuonna. Hakkuut hieman kasvavat yhtiöiden ja Metsähallituksen metsissä, mutta vähenevät hieman yksityismetsissä. Alkuvuonna hiljaisena pysynyt puukauppa on kesää kohti viriämässä. Sahateollisuuden lisääntyvä tukkien kysyntä nostaa mänty- ja kuusitukkien kotimaisia kantohintoja 7 prosenttia viime vuoteen verrattuna. Koivutukin kantohinnan ennustetaan nousevan 11 prosenttia viime vuodesta lehtivanerin tuotannon kasvun ja kotimaan saatavuusongelmien vuoksi. Sellun tuotannon pysyessä korkealla tasolla mänty- ja koivukuitupuun kantohintojen ennustetaan nousevan 8 prosenttia. Myös kuusikuitupuun kantohintojen ennustetaan nousevan 6 prosenttia viime vuodesta kartongin ja aikakauslehtipaperin parantuneen kysynnän myötä. Puun tuonti kasvaa hieman viime vuodesta.

Metsäsektorin vuoden 2012 näkymiä arvioidaan lokakuussa ilmestyvässä Metsäsektorin suhdannekatsauksessa.

TALOUSKEHITYS

Jari Viitanen

Maailmantalouden kasvu jatkuu vientivetoisesti

Viime vuonna alkanut maailmankaupan ja -talouden toiminta on jatkunut kuluvaan vuoteen alkupuolella. Metsäteollisuustuotteiden markkinoilla Suomen vientinäkymiä ovat kuitenkin varjostaneet Japanin maanjäristys seuraustuhoineen, Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän levottomuudet sekä Euroopan velkakriisi. Näiden epävarmuustekijöiden vaikutusten ennakoitaan loppuvuoden aikana laimentuvan lukuun ottamatta Euroopan velkakriisiä, joka varjostaa finanssimarkkinoita vielä pitkään.

Maailmantalouden kehitykseen loppuvuoden aikana vaikuttavat erityisesti raaka-aineiden, elintarvikkeiden ja energiatuotteiden kallistuminen. Inflaation nousua estääkseen keskuspankit Yhdysvaltojen FEDiä lukuunottamatta ovatkin jo alkaneet nostamaan ohjaukskorjojaan. Korkeiden nousu voi toimialakohtaisesti hidastaa tuotannon kasvua, ja erityisen suuri vaikutus sillä voi olla rakentamiseen, joka taloustaantumien jälkeen ei ole vielä edes kunnolla käynnistynyt Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa. Euroopassa julkisen sektorin mahdollisuudet tukea talouskasvua ovat rajalliset, sillä edessä olevina vuosina keskitytään taloustaantumien seurauksena syntyneiden velkojen takaisinmaksamiseen.

Euroalueen talouskehitys kaksijakoista

Euroalueella kasvu jakaantuu tänä vuonna epätasaisesti. Velkakriiseissä olevien maiden taloudet kasvavat vain hieman tai eivät lainkaan, kun taas Saksassa bruttokansantuotteen ennakoitaan kasvavan yli kolme prosenttia. Saksassa talouskasvua vauhdittaa viennin lisäksi kuluttajien parantunut luottamus talouteen ja yksityisen kulutuksen kasvu. Myös Ranskan talous kasvaa tänä vuonna enemmän kuin koko euroalueelle ennustettu bruttokansantuotteen kahden prosentin kasvu.

Euroalueen ulkopuolella Ruotsin talous on vahvassa kolmen prosentin kasvussa kruunun vahvistumisesta huolimatta. Britannian talouden sen sijaan ennakoitaan kasvavan vain hieman viime vuodesta kiristyvän finanssi-

politiikan ja inflaation kiihtymisen vuoksi. Öljyn kysynnän kasvu ja maailmanmarkkinahintojen nousu lisäävät Venäjän vientituloja vauhdittaen bruttokansantuotteen noin viiden prosentin kasvuun, mitä tukee myös kotimaisen kysynnän kohentuminen.

Aasiassa Kiina on asteittain kiristänyt rahapolitiikkaansa inflaation hillitsemiseksi. Tästä huolimatta Kiinan talouden ennakoitaan kasvavan edelleen lähes 10 prosentin vuosivauhtia. Japanissa katastrofien vaikutukset maan talouskasvuun saattavat olla parin prosenttiyksikön luokkaa. Loppuvuonna jälleenrakentaminen kuitenkin vähitellen käynnistyy ja maan talous kasvaa vuositasolla mitattuna vajaa pari prosenttia jenin mahdollisesta vahvistumisesta huolimatta. Yhdysvalloissa yksityinen kulutus on vähitellen elpymässä, vaikka asuntomarkkinoilla ongelmat edelleen jatkuvat. Elvyttävän finanssipolitiikan jatkuminen ja keskuspankin pidättäytyminen koronnoistoista kasvattavat korkoeroa euroon. Tämän seurauksena heikentyvä dollari lisää viennin kilpailukykyä, joka yksityisen kulutuksen kasvun ohella tukee maan taloutta. Yhdysvaltain bruttokansantuotteen ennakoitaan kasvavan tänä vuonna yli 3 prosenttia.

Vienti ja investoinnit vauhdittavat Suomen talouden kasvua

Suomen tärkeimpien kauppakumppaneiden Ruotsin, Venäjän ja Saksan talouksien keskimääräistä nopeampi kasvu siivittää Suomen vientiä loppuvuoden aikana. Ruotsin kruunun ja Venäjän ruplan ennakoitu vahvistuminen suhteessa euroon parantaa sekä metsäteollisuuden että muiden toimialojen viennin hintakilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla.

Kotitalouksien vähitellen palautuvasta luottamuksesta talouteen, ja työllisyyden parantumisesta huolimatta, yksityisen kulutuksen kasvu jää maltilliseksi kiihtyvän inflaation syödessä ostovoimaa. Teollisuuden investoinnit ja asuinrakentamisen kasvu johtavat investointien kokonaiskasvuun. Viennin hyvä veto ja investointien kasvu siivittävät Suomen bruttokansantuotteen noin neljän prosentin kasvuun tänä vuonna.

PUUTUOTETEOLLISUUS

Riitta Hänninen ja Antti Mutanen

Puutuotteiden suhdanteet paranevat loppuvuonna

Euroopassa sahatavaran kysyntä on vuodenvaihteen ja alkuvuoden notkahduksen jälkeen vähitellen piristymässä rakentamisen elpymisen myötä. Elpymisnopeuden alueelliset erot ovat kuitenkin merkittäviä: Pohjoismaissa rakentamisen odotetaan kasvavan tänä vuonna eniten, heikointa kehitys on edelleen Etelä-Euroopan velkaantuneissa talouksissa. Saksassa asuntojen uudisrakentaminen alkoi kasvaa jo viime vuonna. Myös Ranskassa rakennuslupamäärät ovat lisääntyneet alkuvuonna selvästi. Sen sijaan Britanniassa kehitys on jatkunut epävarmana ja vain asuntojen korjausrakentaminen on ollut kasvussa. Arvioiden mukaan Länsi-Euroopan rakentamismäärät ovat tänäkin vuonna selvästi taloustaantumaa edeltäneiden vuosien keskiarvoa pienempiä. Merkittävämmän rakennustuotannon odotetaan kasvavan vasta ensi vuoden aikana.

Korjausrakentamisen lisäksi sahatavaran ja vanerin kysyntä on kasvanut pakkaus- ja kuljetusvälineiteollisuudessa kaupankäynnin elyessä taantumien jälkeen.

Puutuotteiden vientimahdollisuuksiin vaikuttaa merkittävästi myös Euroopan ulkopuolisten alueiden markkina-tilanne. Yhdysvalloissa asuinrakentamisen kasvu oli alkuvuonna odotettua heikompaa ja sahatavaran hinta kääntyi laskuun. Rakentamisen ja asuntojen korjausten odotettu piristyminen kesällä kääntää toteutuessaan sahatavaran hinnan nousuun ja samalla lisää eurooppalaisten tuottajien vientimahdollisuuksia Pohjois-Amerikkaan. Vanerin hintataso puolestaan on ollut nousussa, kun Aasian tuotta-

Saha- ja vaneriteollisuuden tuotanto ja vienti 2009–2011e, 1000 m³ (muutosprosentit edellisvuodesta lukujen alla)

	Tuotanto			Vienti		
	2009	2010	2011e	2009	2010	2011e
Havusahatavara	8 000	9 400	9 900	5 177	5 880	6 100
	-18	18	5	-13	14	4
Vaneri	780	980	1050	683	833	890
	-38	26	7	-38	22	7

Lähteet: Metsäteollisuus ry, Tullihallitus ja Metla

Havusahatavaran ja vanerin nimelliset keskivientihinnat ja muutosprosentit edellisvuodesta

	2009	2010	2011e
Sahatavara	-10 (174 €/m ³)	16	4
Vaneri	-13 (493 €/m ³)	-1	7

Lähteet: Tullihallitus ja Metla

jamaat, kuten Indonesia ja Malesia, ovat suunnanneet vanerin viennin Euroopan asemesta Japaniin ja Kiinaan.

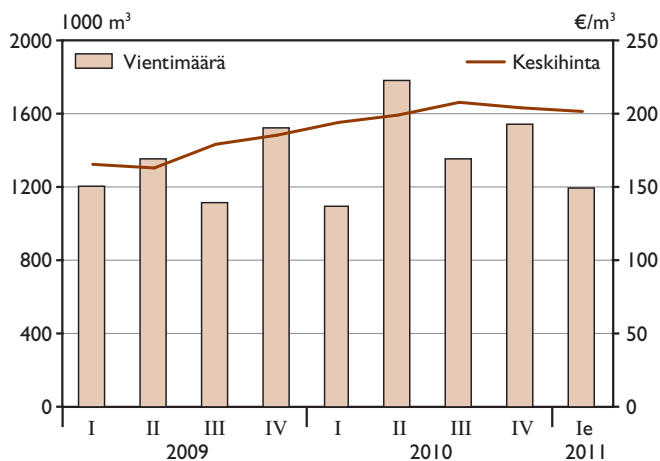
Japanin maanjäristyksen jälkeinen jälleenrakentaminen pääsee käyntiin loppuvuonna 2011. Ensi vaiheessa korjauksissa ja väliaikaissuojien rakentamisessa tarvitaan puulevyjä. Vanerin tuonti Japaniin onkin kasvanut, kun maan omasta tuotantokapasiteetista on arvioitu vaurioituneen tai tuhoutuneen kokonaan noin kolmannes. Jälleenrakentamisen käynnistyessä sahatavaran ja liimapuutuotteiden vienti Japaniin tulee kasvamaan perinteisiltä alueilta Pohjois-Amerikasta, Venäjältä, Ruotsista ja Suomesta. Pohjois-Afrikassa ja Lähi-idän maissa sahatavaramarkkinat kehittyvät poliittisen tilanteen mukaan, ja mahdollisia muutoksia on vaikea arvioida. Toimitukset ovat kuitenkin jatkuneet alkuvuoden levottomuuksien jälkeen.

Kiinan tuonti on raakapuun sijaan yhä enemmän painottumassa jatkojalostukseen käytettäviin puutuotteisiin. Havusahatavaran tuonti onkin viimeisten viiden vuoden aikana moninkertaistunut ja Kiinan kasvava kysyntä luo mahdollisuuksia purkaa Länsi-Euroopan ylitarjontaa. Sahatavaran vientimäärät Euroopasta Kiinaan ovat toistaiseksi olleet kuitenkin vähäisiä Pohjois-Amerikan ja Venäjän ollessa suurimpia toimittajia. Vaikka myös Suomen ja Ruotsin sahatavaran toimitusmäärien prosentuaaliset kasvut Kiinaan ovat suuria, määrät ovat edelleen pieniä.

Puutuotteiden hinnat nousevat maltillisesti

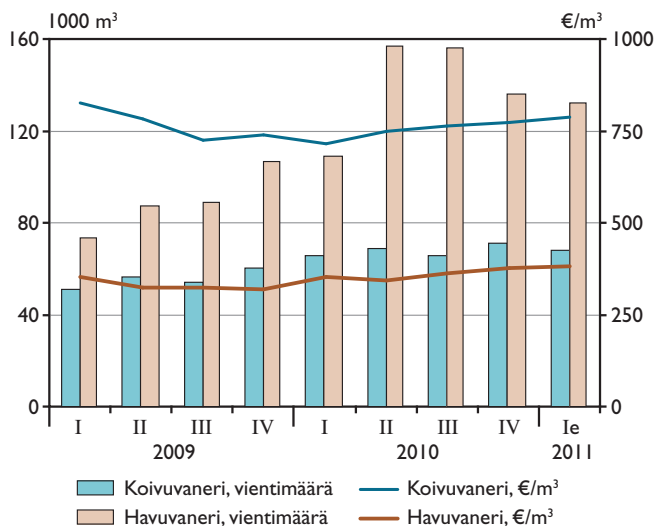
Alkuvuonna 2011 tilanne on ollut sahatavaran vientimarkkinoilla epävarma. Euroopassa hintakehitys on ollut aleneva, ja esimerkiksi Ruotsin mäntysahatavaran vientihinta Saksaan euroissa (HWWI indeksi) laski huhtikuuhun saakka. Myös Suomen sahatavaran viennin keskihinta on alkuvuonna alentunut viime vuoden viimeisestä neljänneksestä. Levottomuudet Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän maissa sekä Japanin maanjäristyksen seurausvaikutukset ovat puolestaan vähentäneet vientiä näille markkinoille.

Vanerimarkkinoilla kysynnän kehitys on ollut sahatavaramarkkinoita myönteisempää. Alkuvuonna Suomen vanerin viennin keskihinta on noussut viime vuoden viimeisestä vuosineljänneksestä. Loppuvuodesta 2011 myös sahatavaramarkkinoilla odotetaan kysyntätilanteen paranevan. Elinkeinoelämän keskusliiton toukokuun 2011 kyselyn mukaan puutuoteollisuuden suhdanteen odotetaan

Lähteet: Tullihallitus ja Metla

Sahatavaran viennin määrä ja keskihinta neljännesvuosittain 2009 I–2011 Ie.

Lähteet: Tullihallitus ja Metla

Koivu- ja havuvanerin viennin määrä ja keskihinta neljännesvuosittain 2009 I–2011 Ie.

kohenevan lähikuukausina. Myös kevään aikana alentuneiden myyntihintojen odotetaan kääntyvän nousuun.

Kysynnän kasvaessa sahatavaran hintaan kohdistuu Euroopassa nousupaineita. Merkittävämpää hinnannousua voidaan kuitenkin odottaa vasta, kun rakentaminen lähtee selvästi kasvuun. Kohentuva kysyntätilanne lisää myös Suomen vientimahdollisuuksia. Suomen asemaa euroalueella on parantanut Ruotsin kilpailukyvyyn heikkeneminen kruunun vahvistuessa suhteessa euroon. Ruotsissa myös havutukin hinta nousi viime vuonna edellisvuoteen verrattuna suhteessa enemmän kuin Suomessa. Toisaalta Keski-Euroopan sahatavaran tuotannon rakenteellinen ylikapasiteetti mahdollistaa käyntiasteen nopean noston, mikä voi lisätä kilpailua nopeastikin. Hillitsevä tekijänä on kuitenkin sahatukin jo viime vuonna noussut hintataso

useissa Euroopan tuottajamaissa. Myrskytuhojen aiheuttamien raakapuun tarjonnan lisäysten ehtyessä erityisesti kuusitukin hankinta- ja kuljetuskustannukset ovat viime vuosina nousseet selvästi. Venäjän sahoilla tuotanto kasvoi tammi–helmikuussa 2011 noin 12 prosenttia vuodentakaisesta. Koska talouskasvu nostaa puutuotteiden kysyntää kotimaassa, ja Aasian kysyntä on kasvussa, Venäjä lisää tarjontaa Eurooppaan maltillisesti.

Kysynnän kasvu nostaa tuotantoa

Vuoden 2011 ensimmäisen neljänneksen tuotantomäärä on ollut samalla tasolla kuin samaan aikaan vuosi sitten. Kotimaassa rakentamisen kasvu ja korjausrakentaminen ovat lisänneet sahatavaran kulutusta, mutta viennissä kehitys on ollut heikompaa.

Kotimaassa asuinrakentamisen kasvu jatkuu tänä vuonna, tosin viime vuodesta selvästi hidastuen. Sahatavaraa paljon käyttävä pientalojen rakentaminen jatkaa kasvuaan, ja Rakennusteollisuus RT ry arvioi rakennusaloitusten tänä vuonna nousevan viime vuoden 12 300:sta noin 13 000 pientaloon. Kasvu viime vuoteen verrattuna olisi lähes 6 prosenttia. Korjausrakentamisen RT arvioi kasvavan noin 3 prosentin vauhtia. Asuinrakentamisen kasvun arvioidaan nostavan kotimaan sahatavaran kulutusta 5–6 prosenttia viime vuoteen verrattuna. Kotimaan kulutuksen ja vientimarkkinoiden kysynnän pääasiassa loppuvuodelle ajoittuvan kasvun ennakoidaan nostavan sahatavaran tuotannon noin 9,9 miljoonaan kuutiometriin tänä vuonna. Viennin keskihinnan arvioidaan nousevan vuositasolla noin 4 prosenttia.

Vanerin tuotannosta jää kotimaahan keskimäärin 10 prosenttia, joten se on sahatavaran tuotantoa riippuvaisempi vientimarkkinoiden kehityksestä. Alkuvuoden viennin kasvu nosti tuotantomääriä noin viidennes verrattuna vuodentakaiseen, mutta vuoden mittaan kasvu tasaantuu. Tänä vuonna vanerin viennin ja tuotannon odotetaan kasvavan viime vuodesta noin 7 prosenttia viennin keskihintojen noustessa suunnilleen saman verran.

Puutuoteollisuuden tuotantomahdollisuuksiin vaikuttaa kysyntä vienti- ja kotimarkkinoilla sekä tuotannon kannattavuus. Sahatuotannon kannattavuutta ovat vuodenvaihteessa ja kuluvan vuoden alussa rasittaneet etenkin vientimarkkinoiden aleneva hintataso ja sahaukseen tuleva kallis raaka-aine. Havutukkien hinnat kohosivat lähes koko viime vuoden ajan, ja vuodenvaihteen hintanotkahduksen jälkeen tukkien hinnat ovat jälleen nousussa. Vaneriteollisuudessa tilanne on ollut parempi vientihintojen nousun ansiosta.

MASSA-JA PAPERITEOLLISUUS

Kari Valtonen

Paperin ja kartongin kysyntä kasvanut maailmanmarkkinoilla

Talouden elpymisen myötä paperi- ja kartonkituotteiden kysyntä maailmalla jatkoi vuoden 2009 lopulla alkanutta kasvuaan vuonna 2010. Kysynnän kasvu jatkui varsinkin Kiinassa ja Yhdysvalloissa. Euroopassa paperin kulutus kasvoi hitaasti. Paperintuottajajärjestöjen Ceciprintin ja Cefifinen mukaan vuonna 2010 Euroopan CEPI-maissa sanomalehti- ja hienopaperin kysyntä kasvoi vain 2–3 prosenttia vuonna 2009 romahtaneesta kysynnästä. Aikakauslehtipaperin kysyntä sen sijaan kasvoi 10 prosenttia. Kartonkituotteiden kysyntä kasvoi paperituotteiden kysyntää nopeammin.

Vuoden 2011 alussa paino- ja kirjoituspaperin kysyntä Euroopassa on kääntynyt useissa tuotteissa lievään laskuun. Tammi–maaliskuussa sanomalehti- ja hienopaperin kysyntä Euroopan CEPI-maissa on pienentynyt 4 prosenttia, mutta aikakauslehtipaperin kysyntä on kasvanut prosentin viime vuoden vastaavaan aikaan verrattuna. Vuositasolla paino- ja kirjoituspaperien kysynnän ennustetaan kasvavan hyvin hitaasti tänä vuonna Euroopassa. Pakkauspapereiden ja kartonkituotteiden kysynnän ennustetaan kasvavan muita paperituotteita nopeammin, kun kaupan vilkastuminen on taloustaantumisen jälkeen lisännyt pakkausmateriaalien tarvetta.

Viime vuonna havusellun kysyntää maailmanmarkkinoilla lisäsi erityisesti Kiinan kysynnän kasvu. Kiinaan on rakennettu viime vuosina uusia paperi- ja kartonkitehtaita, ja havusellua on alettu käyttämään myös tekstiiliteollisuudessa puuvillan ja muiden kuitujen korvaajana. Sellun kysynnän ennustetaan pysyvän korkealla tasolla myös vuonna 2011.

Suomen paperin ja kartongin vienti- ja tuotantomäärät kasvavat maltillisesti

Vuonna 2010 Suomen paperin ja kartongin vienti ja tuotanto kasvoivat yli 10 prosenttia verrattuna vuoden 2009 määriin. Sellun tuotanto kasvoi yli 20 prosenttia ja vienti lähes 50 prosenttia. Paperin, kartongin ja sellun vienti- ja tuotantomäärät kasvoivat jyrkästi vuoden toisella vuosineljänneksellä verrattuna edellisen vuoden toiseen neljännekseen. Sen jälkeen vienti ja tuotanto vakiintuivat toisen neljänneksen tasolle.

Massa- ja paperiteollisuuden tuotanto ja vienti 2009–2011e, 1000 tn (muutosprosentit edellisvuodesta lukujen alla)

	Tuotanto			Vienti		
	2009	2010	2011e	2009	2010	2011e
Sellu	5 518 -23	6 733 22	6 900 2	1 370 -34	1 997 46	2 000 0
Paperi	8 096 -21	8 929 10	9 200 3	7 435 -20	8 251 11	8 500 3
Kartonki	2 506 -14	2 830 13	3 000 6	2 253 -13	2 534 12	2 700 6

Lähteet: Metsäteollisuus ry, Tullihallitus ja Metla

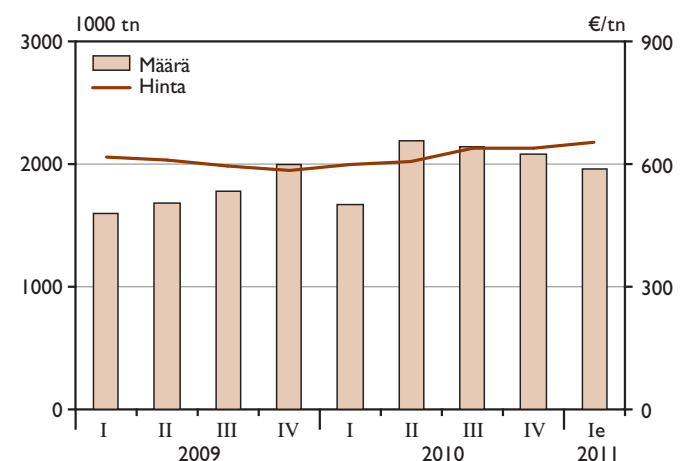
Massa- ja paperituotteiden nimelliset keskivientihinnat ja muutospoosit edellisvuodesta 2009–2011e.

	2009	2010	2011e
Sellu	-19 (387 €/tn)	49	0
Paperi	1 (596 €/tn)	4	5
Kartonki	1 (693 €/tn)	5	6

Lähteet: Tullihallitus ja Metla

Vuonna 2011 paperituotteiden kysynnän kasvu pysyy päävientimarkkinoilla hitaana, jolloin viennin ja tuotannon ennustetaan kasvavan vain noin 3 prosenttia verrattuna vuoteen 2010.

Myös Elinkeinoelämän keskusliiton suhdannetiedustelun mukaan paperiteollisuuden suhdanteisiin ei odoteta suuria muutoksia kesän ja syksyn aikana. Kartongin kysyntä on paperin kysyntää selvästi voimakkaampaa, ja sen viennin ja tuotannon ennustetaan kasvavan 6 prosenttia. Paperin ja kartongin tuotannon kasvun ennustetaan nos-

Lähteet: Tullihallitus ja Metla

Paperin viennin määrä ja keskihinta neljännesvuosittain 2009 I–2011 Ie.

tavan Suomen sellun tuotantoa tänä vuonna 2 prosenttia. Maailmalla vallitsevan sellun suuren kysynnän myötä Suomen sellun viennin ennustetaan pysyvän edellisen vuoden korkealla tasolla.

Suomen metsäteollisuus supisti paperin ja kartongin tuotantokapasiteettiaan vuosina 2008–2010. Vaikka suurin osa sulkemisista tapahtui vuonna 2008, suljettiin vielä vuoden 2010 aikana yli 0,7 miljoonaa tonnia paino- ja kirjoituspaperin tuotantokapasiteettia. Nykyinen kapasiteetti riittää kuitenkin hyvin ennustettujen paperin ja sellun määrien tuotantoon. Paperin ja kartongin kapasiteetin käyttöasteiden arvioidaan nousevan yli 90 prosentin ja sellun 93 prosenttiin vuonna 2011.

Vientihinnat pysyvät alkuvuoden tasolla

Kysynnän kasvaessa paperien hinnat kääntyivät Euroopassa nousuun viime vuonna, kun kapasiteettia oli suljettu taloustaantumana aikana. Myös Suomen paperi- ja massateollisuudessa tuotteiden hintojen nousu toteutui parantaen kannattavuutta. Vuonna 2010 Suomen paperin viennin yksikköarvo vuositasolla nousi 4 ja kartongin 5 prosenttia verrattuna edelliseen vuoteen. Hintojen selvä nousu tapahtui kolmannella neljänneksellä. Vuoden viimeisellä neljänneksellä hinnat pysyivät ennallaan.

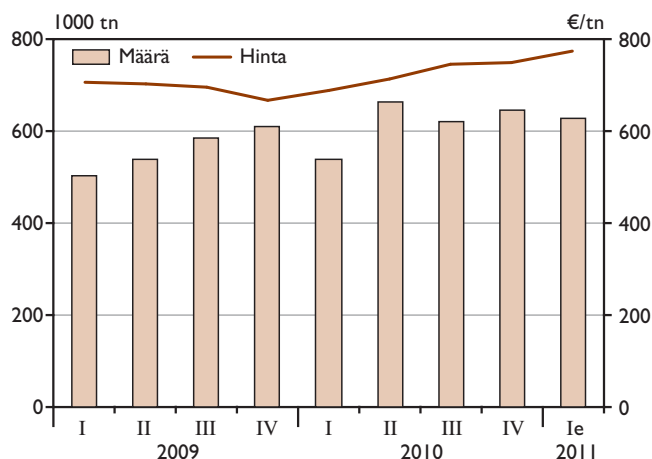
Sellun hinta jatkoi edellisenä vuotena alkanutta jyrkkää nousuaan vuoden 2010 kolmella ensimmäisellä neljänneksellä, mutta kääntyi lievään laskuun vuoden lopussa. Vuositasolla valkaistun sulfaattisellun viennin yksikköarvo nousi 50 prosenttia.

Paperin hinnat ovat Euroopassa edelleen nousseet myös tämän vuoden alkupuolella. Vuoden 2011 touko-

kuun alkuun mennessä esimerkiksi FOEXin sanomalehtipaperin markkinahintaa kuvaava PIX-hintaindeksi euroissa on noussut 20 ja päällystetyn aikakauslehtipaperin 5 prosenttia vuoden alusta. Sen sijaan päällystetyn hienopaperin hinta on pysynyt vuoden alun tasolla. Joidenkin kartonkituotteiden hinnat ovat nousseet hyvän kysynnän ansiosta yli 10 prosenttia vuoden alusta.

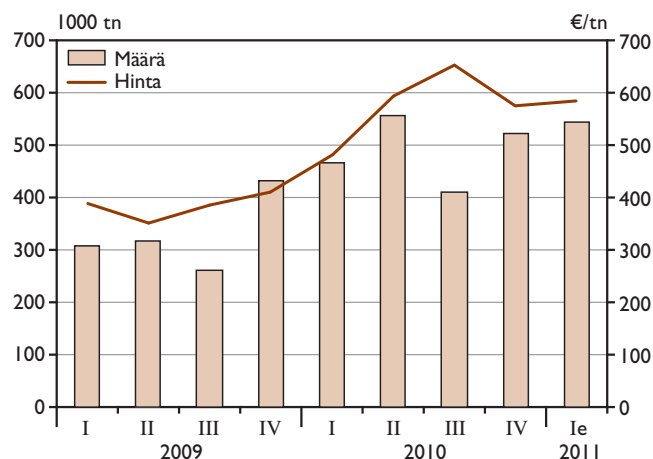
Suomen paperin koko viennin keskimääräinen yksikköhinta oli kuluvan vuoden tammi–helmikuussa 6 prosenttia korkeampi kuin koko viime vuoden keskihinta. Myös kartongin keskihinta oli alkuvuodesta 6 prosenttia korkeampi kuin viime vuoden keskihinta. Paino- ja kirjoituspaperin kysynnän kasvun pysyessä kuitenkin pienenä Euroopan markkinoilla suhteessa tuotantokapasiteettiin merkittäviä hinnan korotuksia ei tänä vuonna ole enää odotettavissa. Suomen paperin viennin koko vuoden 2011 keskihinnan ennustetaan nousevan 5 ja kartongin 6 prosenttia viime vuoteen verrattuna.

Havu- ja lehtisulfaattisellun euromääräinen PIX-hinta on laskenut 5–7 prosenttia vuoden alusta. Havusellun PIX-hinta dollareissa on puolestaan noussut sekä Euroopassa että USA:ssa 5 prosenttia. Havusellun dollarihinnan ennustetaan edelleen nousevan Kiinan kovan kysynnän myötä. Puuhun perustuvan sellun kysyntää Kiinassa nostaa myös muihin raaka-aineisiin pohjautuvan sellun tuotantoyksiköiden sulkeminen, joka jatkuu tänä ja ensi vuonna. Vaikka Suomen valkaistun sulfaattisellun yksikköhinta oli tammi–helmikuussa 2 prosenttia korkeampi kuin viime vuoden keskihinta, on euromääräinen hinta kääntynyt laskuun. Valkaistun sulfaattisellun viennin koko tämän vuoden yksikköhinnan ennustetaankin pysyvän viime vuoden tasolla.

Lähteet: Tullihallitus ja Metla

Kartongin viennin määrä ja keskihinta neljännesvuosittain 2009 I–2011 Ie.

Lähteet: Tullihallitus ja Metla

Valkaistun sulfaattisellun viennin määrä ja keskihinta neljännesvuosittain 2009 I–2011 Ie.

RAAKAPUUMARKKINAT

Jussi Leppänen ja Esa Uotila

Puukauppa hiljensi talven ajaksi

Puukaupassa alkuvuosi on ollut hiljainen. Tammi–huhtikuussa 2011 Metsäteollisuus ry:n jäsenyritykset ostivat puuta yksityismetsistä 3,7 miljoonaa kuutiometriä, mikä on 23 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna ja selvästi alle puolet viimeisten kymmenen vuoden keskiarvosta. Puukaupan hiljentyminen alkoi jo marraskuussa 2010. Sahatavaran kysyntä alkoi odotetusti heikentyä talven ajaksi ja tuotanto väheni selvästi vuoden viimeisellä neljänneksellä.

Elo–syyskuun vaihteen 2010 myrskyt lisäsivät puun tarjontaa odotettua enemmän, sillä kokonaistuhot olivat lähes kaksinkertaiset (8,1 miljoonaa kuutiometriä) syksyllä tehtyihin arvioihin verrattuna. Kysynnän heikentymisen ja myrskypuun vuoksi teollisuuden valmiin puutavaran varastot kasvoivat loppuvuotta 2010 kohden. Vuodenvaihteen varastojen arvioitu määrä oli noin 11 miljoonaa kuutiometriä, mikä on pari miljoonaa kuutiometriä 2000-luvun tavanomaista vuodenvaihteen tilannetta suurempi.

Loppuvuonna 2010 puun tarjonta oli tavanomaista suurempaa puun myyntituloerotuksen huojennusjaksojen päättymisen vuoksi. Kun puun kysyntä kuitenkin väheni vuoden lopussa, vuoden 2009 kaltaista puukauppa-aikeita ei koettu toistamiseen. Runsas tarjonta suhteessa kysyntään käänsi puun hinnan loppuvuonna laskuun.

Puun kysyntä viriämässä kesää kohden

Metsäteollisuuden tuotannon kasvu tänä vuonna nostaa puun kysyntää, ja puukauppa on viriämässä kesää kohden. Tapion tilastoimien metsänkäyttöilmoitusten perusteella yksityismetsien tammi–huhtikuun 2011 suunnitellut hakkuupinta-alat ovat vielä neljänneksen vuotta 2010 alhaisemmalla tasolla, mutta metsänkäyttöilmoituksia on annettu kuukausittain melko tasaisesti. Yritysten ja valtion tekemät metsänkäyttöilmoitukset ovat sen sijaan jo lisääntyneet huhtikuussa. Vastaavaa lisäystä odotetaan yksityismetsiin toukokuussa.

Alkuvuonna 2011 puukauppaa käytiin vielä jonkin verran talvileimikoista, mutta eniten kysyntää on ollut kelirikko- ja kesäleimikoista, joiden kauppa on alkuvuonna nostanut hintatasoa. Kesäkorjuukohteiden tarjonta on merkittävämmän lisääntynyt vasta lumien sulettua ja puun hinnan noustua kesäleimikoiden kohdalla. Tukkien kan-

Markkinahakkuut, puun tuonti ja valmiin puutavaran talvivarastot 2009–2011e.

Raakapuulaji/ omistajaryhmä	2009 milj. m ³	2010 milj. m ³	Muutos %	2011e milj. m ³	Muutos %
Markkinahakkuut, yht.	41,4	52,0	26	52,1	0
Yksityismetsät ¹	32,1	40,7	27	40,1	-1
Yhtiöt ja Metsähallitus	9,3	11,3	22	12,0	6
Tukkipuu	16,8	21,6	28	22,5	5
Kuitupuu	24,2	30,0	24	29,2	-3
Polttopuu	0,3	0,4	8	0,4	0
Ainespuun tuonti	7,5	11,5	53	11,7	2
Poltto- ja jätteen tuonti	1,6	0,7	-58	0,7	0
Ainespuun hankinta yhteensä	48,9	63,5	30	63,8	0
Valmiin puutavaran varastot ²	8,7	10,7	23	11,8	10

¹ Sisältää kunnat, seurakunnat ym.

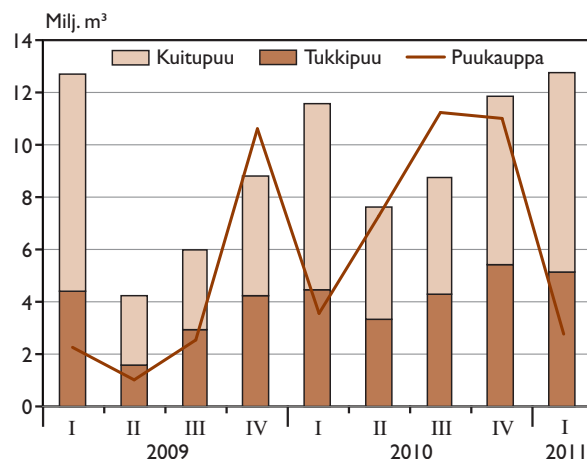
² Metlan arvio

Lähteet: Metla ja Tullihallitus

Yksityismetsien keskimääräiset kantohinnat 2009–2011e.

Puutaveralaji	2009 €/m ³	2010 €/m ³	Muutos %	2011e €/m ³	Muutos %
Mäntytukki	46,0	54,0	17	57,9	7
Kuusitukki	46,6	55,2	18	58,9	7
Koivutukki	36,3	39,4	9	43,8	11
Mäntykuitu	13,9	15,5	11	16,8	8
Kuusikuitu	18,3	18,6	1	19,8	6
Koivukuitu	13,5	15,5	15	16,7	8

Lähteet: Metsäteollisuus ry ja Metla

Lähteet: Metsäteollisuus ry ja Metla

Yksityismetsien markkinahakkuut ja puukauppa neljännesvuosittain 2009 I–2011 I.

tohinnot ovat nousseet vuoden 2011 ensimmäisellä neljänneksellä 8–12 prosenttia ja kuitupuiden 4–10 prosenttia verrattuna vuodentakaiseen. Vuonna 2011 mänty- ja kuusitukkien kantohintojen vuosikeskiarvon ennustetaan nousevan viime vuoteen verrattuna 7 prosenttia sahatavaran hintojen arvioidun nousun myötä. Taantuman aikana alhaiselle tasolle pudonneen koivutukin kantohinnan ennustetaan nousevan noin 10 prosenttia vanerin kysynnän kasvaessa. Sellun tuotannon ja hinnan pysyessä lähellä viime vuoden korkeata tasoa mänty- ja koivukuitupuun kysynnän ennustetaan nostavan kantohintoja 8 prosenttia. Kuusikuitupuun kantohinnan ennustetaan myös nousevan lähes yhtä paljon kuin muiden sellupuiden kantohintojen, kun kartongin kysyntä kasvaa ja myös aikakauslehtipaperin kysyntä on parantunut. Kuitupuun hintojen nousuarvioon vaikuttaa myös harvennushakkuiden osuuden ennustettu väheneminen.

Suhdanne-ennusteissa esitetyt kantohinnat ovat pystykaupparamäärillä painotettuja kantohintoja. Metsäteollisuus ry ja Metla ovat kuluvan vuoden alusta saakka julkaisseet kantohinnat myös hakkuutavoittain (uudistushakkuu, harvennushakkuu, ensiharvennus), jolloin nähdään erityisesti korjuukustannuksen merkitys kantohintaan. Esimerkiksi huhtikuussa mäntytukin kantohinta oli uudistushakkuissa keskimäärin 6,6 euroa korkeampi kuin harvennushakkuissa ja mäntykuitupuulla vastaava ero oli 2,9 euroa. Hankintakaupoista julkaistaan vain hankintakaupparamäärillä painotettu keskimääräinen tiensivuhinta.

Puumarkkinatilanteen ja hakkuutavan lisäksi puun kanto- tai hankintahintaan vaikuttaa korjuu- ja puukauppaerän koko siten, että pienen puuerän kuutiointihinta on alhaisempi kuin suuren. Kantohintojen hakkuutavoittai-

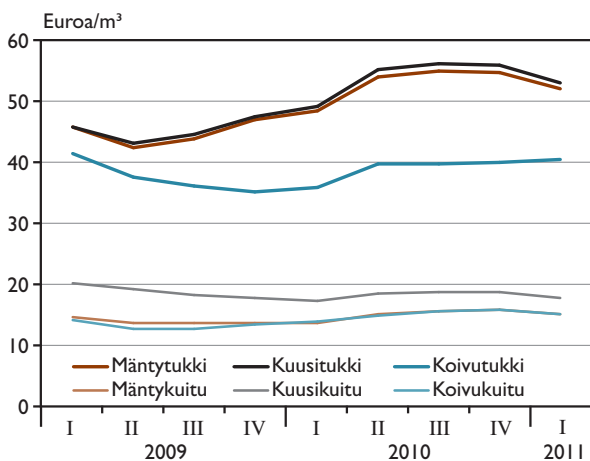
nessa tilastossa eräkoko korostaa hakkuutavan vaikutusta, koska harvennushakkuissa eräkoko on keskimäärin pienempi kuin uudistushakkuissa. Lisäksi puun hintaan vaikuttavat muun muassa korjuurajoitukset (esim. talvikorjuu) ja ostettavan puun laatu.

Merkittävä osa puukaupasta tehdään vasta syksyllä, joten syksyn hintojen kehitys vaikuttaa ratkaisevasti hintojen vuosikeskiarvoihin. Yksi puukauppaan vaikuttava tekijä on pääomatuloveron todennäköinen nosto ja mahdollinen muuttuminen lievästi progressiiviseksi ensi vuoden alusta alkaen. Tämä todennäköisesti lisää kuluvan vuoden 2011 ja vähentäisi tulevan vuoden 2012 puukauppaa.

Markkinahakkuut jäämässä viime vuoden tasolle

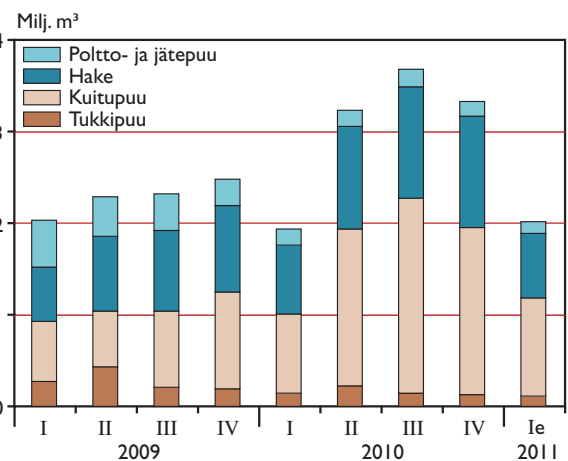
Markkinahakkuut kasvoivat tammi–maaliskuussa noin 7 prosenttia viime vuoden vastaavaan aikaan verrattuna. Kulunut talvi oli puunkorjuuoliltaan hyvä. Talvella puuta hakataan yleensä varastoon, koska kelirikkohteita on tarjolla puunkorjuun kokonaismääriin nähden erittäin vähän ja kesäkorjuukohteitakin on korjuusuositusten mukaan vähemmän kuin talvikorjuukohteita.

Markkinahakkuiden määräksi vuodelle 2011 ennustetaan 52 miljoonaa kuutiometriä, mikä on samaa tasoa kuin viime vuonna. Hakkuiden ennustetaan hieman vähenevän yksityismetsissä, mutta kasvavan yhtiöiden ja Metsähallituksen metsissä 6 prosenttia. Sahatavaran tuotannon kasvu lisää tukkipuun hakkuuta. Sellun tuotannon pysyessä lähellä viime vuoden tasoa kuitupuun hakkuut hieman vähenevät tänä vuonna, koska kotimaista sahatavaraa on

Lähteet: Metsäteollisuus ry ja Metla

Yksityismetsien keskimääräiset kantohinnat neljännesvuosittain 2009 I–2011 I.

Lähteet: Tullihallitus ja Metla

Puun tuonti neljännesvuosittain 2009 I–2011 I.

saatavilla vuodentakaista enemmän ja saharhakkeen sekä kuitupuun tuonti kasvavat. Silti myös kuluvana vuonna teollisuuden raakapuun hankinnan ennustetaan olevan korkealla tasolla ja valmiin puutavaran vuodenvaihteen varastojen hieman kasvavan.

Marraskuussa 2010 löytyi kompromissiratkaisu vuosia jatkuneeseen puutulliongelmaan Euroopan komission ja Venäjän välillä, kun Venäjä lupasi tulevaisuudessa alentaa merkittävästi puutulliansa tasoa. Tällä hetkellä pyöreän puun vientitullit ovat havupuulle ja yli 15 cm läpimitaiselle koivulle 25 prosenttia tullausarvosta, kuitenkin vähintään 15 euroa/m³. Alle 15 cm läpimittainen koivukuitupuun on tulliton. Hakkeen tulli on 5 prosenttia tullausarvosta. Puutullien alenemisen aikataulu on kuitenkin sidoksissa Venäjän WTO-jäsenyysneuvotteluiden etenemiseen.

Vuonna 2010 ainespuun tuonti kasvoi vuodentakaisesta 53 prosenttia 11,5 miljoonaan kuutiometriin. Ainespuuhun luokiteltavasta tuontihakkeesta noin kaksi kolmasosaa on käytetty metsäteollisuudessa ja loput todennäköisesti energiateollisuudessa. Kuitupuun tuonnin hintataso laski vuoden 2009 taantumien aikana ja alkuvuonna 2010 hinnat lähtivätkin uudelleen nousuun sellun hinnannousun myötä. Venäjän korkeista puutulleista ja tuontihintojen noususta huolimatta tuonnin ennustetaan hieman kasvavan vuonna 2011.

Energiapuulla tukisotkuja

Vuonna 2010 metsähakkeen käyttö kasvoi 13 prosenttia 6,9 miljoonaan kuutiometriin. Tästä lämpö- ja voimalaitosten osuus oli 6,2 miljoonaa kuutiometriä, mikä vastaa

12,4 TWh:n energiasisältöä. Lämpö- ja voimalaitoksissa käytetyn metsähakkeen raaka-ainejakeet olivat: pienpuuta 40, järeää runkopuuta 8, hakkuutähdettä 36 ja kantoja 16 prosenttia. Vuoteen 2009 verrattuna suurin muutos oli pienpuun osuuden lisääntyminen ja järeän runkopuun osuuden vastaava vähentyminen.

Energiapuun käyttö ja kysyntä ovat voimakkaasti riippuvaisia energia- ja ilmastopolitiikasta. Syksyllä 2010 uudistettiin sekä energian valmisteverotuksen että uusiutuvien energialähteiden tuotantotukien lainsäädäntöä, jonka piti tulla voimaan 1.1.2011. Laki tuotantotuista olisi korvannut aikaisemman hakesähkötuen, jota ohjaava laki taas säädettiin päättymään vuodenvaihteessa. Uuden tuotantotukilain voimaantulo kuitenkin viivästyi maaliskuun lopulle 2011, koska laille ei saatu heti Euroopan unionin hyväksyntää. Vuodenvaihteen jälkeen metsähakkeelle ei saatu kolmeen kuukauteen tukea sähköntuotannossa, mikä aiheutti puuenergian osittaista korvaamista turpeella tai kivihiilellä.

Euroopan unionin hyväksyntää odottaa myös eduskunnan joulukuussa 2010 hyväksymä pienpuun energiaturpea koskeva laki. Komission käsittelyn vuoksi arvioidaan, että pienpuun energiaturpeajärjestelmä voisi tulla voimaan aikaisintaan vuoden 2012 alusta, mikä olisi samalla myös uuden metsätalouden rahoituslain voimaantuloajankohta. Tosin pienpuun korjuuta voidaan tukea edelleen nuoren metsän kunnostuksen yhteydessä voimassa olevan kemera-lain perusteella. Metsähakkeen käytön arvioidaan tänä vuonna kasvavan hieman hitaammin kuin viime vuonna, 4 prosentilla, ja yltävän 7,2 miljoonaan kuutiometriin. Metsähakkeen keskimääräisen laitoshinnan ennustetaan nousevan 3 prosentilla 19 euroon/MWh.

Toimittajat Riitta Hänninen ja Jari Viitanen

© Metsäntutkimuslaitos (Metla)
Jokiniemenkuja 1
PL 18, 01301 VANTAA
p. 010 2111
www.metla.fi/julkaisut

Sähköposti: etunimi.sukunimi@metla.fi

ISSN-L 1798-2952
ISSN 1798-2952